

La Dièresi

A. Utilitzarem la dièresi en els casos següents:

1. Per indicar que cal pronunciar la u dels grups: *qüe, qüi, güe, güi*.

gü	gu	qü	qu
llengües, aigües	figues	pasqües	tasques
ambigüitat	antiguitat, guitarra	obliquïtat	maqueta

2. La i i la u seguides de una vocal formen generalment un **diftong** creixent.

Per a indicar que la i i la u no formen diftong decreixent amb la vocal anterior: *fluïdesa, oïm, raïm, veïna, xiïta; diürn, Raül, Seül, taüt*.

<i>formen diftong</i>	<i>NO formen diftong</i>
es-glai, dai-na	ra-ïm
bei-na, fei-na	ve-ï-na, con-du-ï-a
cui-na, buit	ru-ï-nos
peu	pe-üc
no-ies	co-ï-es

3. Per a indicar que la i en posició intervocàlica es pronuncia com a vocal sil·làbica, és a dir, no forma diftong amb la vocal anterior ni funciona com a semiconsonant respecte a la vocal posterior: *agraïa, beneïen, reduïes, traduïen*.

Utilitzarem la dièresis per senyalar gràficament que aquestes vocals *no formen diftong*.

B. No porten dièresi:

la i o la u duen accent gràfic	escrivim: <i>veïna, suïssa, païssos, Lluïsa...</i> però: <i>veí, suís, país, Lluís...</i>
les terminacions llatines -us, -um	<i>Màrius, Pius, harmòni^um, linòle^um, pòdi^um, aquàri^um...</i>
mots que comencen amb els prefixos: anti-, auto-, co-, contra-, re-, semi-...	antiinflamatori, autoinjectable, coincidència, contraindicació, reincidir, semiindiferència...
bmots acabats en els sufixos: -isme, -ista...	egoisme, egoista, altruista...
infinitiu	agrair, traïr, succeir, traduir...
gerundi	agraint, traïnt, succeint, traduint...
futur	agrairé, traïré, succeiré, traduiré...
condicional	agrairia, traïria, succeiria, traduiria...

EXCEPCIONS: *Reüll* i les formes del verb *reeixir*: *reïsc, reïx, reïasca, reïsqes, reïsqen*.

EXERCICIS

1. Col·loqueu dièresi (¨) o accent (´) damunt la *i* de les paraules que calga:

Reia obeies agraiem seien beneia veia lluiet reduia duia joia
conduiem construia paieu queien reduien produieu conduia treies
iode seduiem iogurt lluiem destruieu agraiia

2. Completa amb I o U, amb accent, dièresi o sense:

pa[]s ve[]na genu[]ns seg[]ent
amo[]nar su[]cidi du[]es pirag[]a
adeq[]at cafe[]na canvi[] ego[]sta
a[]llant co[]ssor antig[]es gratu[]t

3. Torna a escriure les paraules següents posant dièresi i/o accent en els mots que ho necessitin:

veina	<input type="text"/>	peuc	<input type="text"/>	coisor	<input type="text"/>
països	<input type="text"/>	oida	<input type="text"/>	eloquent	<input type="text"/>
beneit	<input type="text"/>	cruïlla	<input type="text"/>	heroïna	<input type="text"/>
ruïna	<input type="text"/>	paraigua	<input type="text"/>	xemeneia	<input type="text"/>

empaitar	<input type="text"/>	increible	<input type="text"/>	atribuible	<input type="text"/>
Raim	<input type="text"/>	succeir	<input type="text"/>	llengua	<input type="text"/>
gratuit	<input type="text"/>	egoisme	<input type="text"/>	fortuit	<input type="text"/>
real	<input type="text"/>	altruista	<input type="text"/>	posseidor	<input type="text"/>
reduia	<input type="text"/>	tenia	<input type="text"/>	arruinar	<input type="text"/>
intuició	<input type="text"/>	Suissa	<input type="text"/>	paisatge	<input type="text"/>
aigua	<input type="text"/>	aiguera	<input type="text"/>	conduint	<input type="text"/>
frequencia	<input type="text"/>	antigues	<input type="text"/>	Pasqua	<input type="text"/>

4. Escriu correctament aquelles paraules que hagin de dur dièresi.

1. Aquestes questions són ambigües.
2. Ja no hi ha la quantitat de pingüins que hi havia.
3. Vam visitar l'aqüeducte que portava les aigües a la ciutat.
4. Hi ha una nova emissora de freqüència modulada
5. Té un paraigua nou i està més content que unes pasques.
6. El vi és aigualit: llença'l a l'aiguera.
7. La pujada de les aigües pot portar conseqüències greus.
8. Que porten dièresi, lingüística i llengueta?
9. Quan comença la pel·lícula següent?

5. Escriu els mots amb els accents i dièresis que calgui. Si la paraula va en majúscula, cal conservar la majúscula.

1. L'empresari arruïnat se suïcida el mes passat.
2. Diuen que encara reduiran més els pressupostos.
3. Coïa la verdura amb aigua mineral.
4. La Silvia traduïa del basc al català.
5. La Mediterrània se'ns mor de brutícia.

6. Era la cruïlla més perillosa de tot el veïnat.

7. El contraban de cocaïna es permetes.

7. Escriu els accents i les dièresis que manquen en aquest text.

LA LLUISA I ELS DELINQUENTS DE SUISSA

Feia uns quants dies que la Lluïsa Cloïssa tenia una qüestió pendent que no la deixava viure tranquil·la. La qüestió era la següent: Mentre en Raul Reïna, el seu marit, treballava al torn diürn d'una fàbrica de xocolata suïssa i ella s'estava a casa i feia les feines de la llar, sola o be amb la seva veïna, l'Eloïsa Sauquer, que venia sovint a fer petar la xerrada perquè gairebe mai no tenia res a fer, va rebre una trucada misteriosa. La trucada es va repetir uns quants dies i sempre era la mateixa, començava amb un brogit immens que li eixordava l'oida, continuava amb un xiulet penetrant i empipador, després se sentia una veu llunyana amb un fort accent estranger que deïa el següent: "Senyora, no s'amoini, no s'espanti, si fa allo que nosaltres li diem no li passara absolutament res; ara be, si no ho fa, provocara la seva ruïna i la del seu marit. No li demanem cap heroïcitat, però no podem permetre cap mena de traïció. El dia tres a la tarda, exactament a les cinc de la tarda, vagi sola al parc de l'Oreneta amb un sarro ple de verdures de tota mena i joies per valor de tres milions de pessetes, amagades sota les verdures. Un home gran, amb una boïna, l'hi prendrà d'una estrebada".